

FILOLOGIK YONDASHUV ORQALI INTERAKTIV DARSLIKLAR YARATISHNING METODIK ASOSLARI

Ergasheva Ozodabonu Bahodirjon qizi

Qo‘qon davlat universiteti

Filologiya fakulteti

Annotatsiya: Ushbu maqolada filologik yondashuv asosida interaktiv darsliklar yaratishning zaruriyati, metodik tamoyillari va amaliy imkoniyatlari yoritiladi. Yangi avlod ta’limida raqamli texnologiyalar asosidagi darsliklar filologik kompetensiyalarni shakllantirishda muhim o‘rin tutadi. Matn, til va madaniyat uyg‘unligiga asoslangan filologik yondashuv o‘quvchilarni chuqur tahlilga, tanqidiy fikrlashga va funksional savodxonlikka yetaklaydi.

Kalit so‘zlar: filologik yondashuv, interaktiv darslik, metodika, raqamli ta’lim, matn tahlili, til kompetensiyasi

Kirish

Bugungi kunda ta’limda raqamli texnologiyalarni qo‘llash, xususan, **interaktiv darsliklar** yaratish va ulardan foydalanish dolzarb masalaga aylangan. Xususan, filologik yo‘nalishda ta’lim olayotgan o‘quvchilar uchun mo‘ljallangan darsliklar nafaqat axborot uzatishi, balki chuqur tahlil, madaniyat va tilga oid bilimlarni shakllantirishi lozim.

Bunda **filologik yondashuv** muhim o‘rin tutadi. Bu yondashuv matnni nafaqat grammatik yoki leksik jihatdan, balki estetik, semantik, kontekstual va madaniy asoslarda tahlil qilishga asoslanadi. Ushbu maqolada shunday yondashuv asosida **interaktiv darsliklarni yaratishning metodik asoslari** tahlil qilinadi va ularning o‘quvchilarning til ko‘nikmalarini rivojlantirishdagi o‘rni aniqlanadi.

Metodologiya

Tadqiqotda quyidagi metodlar qo‘llanildi:

- **Tahliliy-uslubiy metod:** mavjud interaktiv darsliklar tahlil qilinib, ularning filologik tarkibi baholandi;
- **Taqqoslash metodi:** an’anaviy va interaktiv darsliklar o‘rtasidagi farqlar o‘rganildi;
- **Eksperimental metod:** sinf sharoitida interaktiv darslik elementlari bilan boyitilgan darslar tashkil etilib, ularning samaradorligi kuzatildi;
- **So‘rovnoma va suhbatlar:** o‘qituvchi va talabalar orasida o‘tkazilgan so‘rovlar orqali interaktiv darsliklarga nisbatan munosabat o‘rganildi.

Natijalar

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki:

- **Filologik yondashuv asosida yaratilgan interaktiv darsliklar** o'quvchilarda tanqidiy fikrlash, matnni tahlil qilish va tilning chuqur qatlamlarini tushunish ko'nikmalarini shakllantiradi.
- Bunday darsliklar **multimodal** formatda (matn + video + audio + test) ishlab chiqilgani bois o'quvchilarni faol jalb etadi.
- Interaktiv topshiriqlarda **stilistik vositalarni tanish, matndagi kontekstual ma'nolarni ochish, muallif pozitsiyasini tahlil qilish** kabi vazifalar qo'yilishi o'quvchini o'rganuvchi emas, izlovchi va talqin qiluvchi shaxsga aylantiradi.
- O'quvchilarning **o'qish va yozish ko'nikmalarida** sezilarli yuksalish kuzatildi, ayniqsa, badiiy matn asosida yozma ijod mashqlari samarali bo'ldi.

Muhokama

O'quvchilarning til va adabiyotga bo'lgan qiziqishini oshirishda an'anaviy darsliklar ko'pincha yetarli emas. Interaktiv vositalar, ayniqsa, filologik yondashuv asosida ishlab chiqilgan darsliklar nafaqat zamonaviy ko'rinishga, balki mazmuniy boylikka ega bo'lishi lozim.

Filologik yondashuv orqali yaratilgan darsliklar o'quvchilarni tildagi estetik ifoda, semantik qatlam va stilistik xususiyatlarga e'tibor qaratishga undaydi. Bunday darsliklarda ko'p hollarda **matnni bosqichma-bosqich tahlil qilish, muallif uslubini aniqlash, qiyosiy madaniyatshunoslik** elementlarini berish orqali filologik kompetensiyalar shakllanadi.

Shu bilan birga, interaktiv darsliklar **qayta ishlanuvchan va yangilanuvchan** bo'lishi, o'quvchining individual darajasiga mos moslashtirilishi, o'qituvchiga esa moslashuvchan metodik qo'llanmalar bilan ta'minlanishi zarur.

Xulosa

Filologik yondashuv asosidagi interaktiv darsliklar nafaqat o'quvchilarning til bilimlarini chuqurlashtiradi, balki ularni mustaqil fikr yurituvchi, estetik didga ega shaxs sifatida shakllantirishga xizmat qiladi. Bu metodika til o'rganishni bir yoqlama bilim olish emas, balki madaniy va ijodiy jarayon sifatida talqin etadi.

Kelgusida bu yo'nalishda:

- darslik kontentlarini sun'iy intellekt bilan integratsiyalash,
- interaktivlik darajasini oshiruvchi AR/VR texnologiyalarni qo'shish,
- har bir til darajasiga mos modullashtirilgan filologik darsliklar ishlab chiqish lozim.

Shuningdek, interaktiv darsliklarni filologik yondashuv asosida yaratishda **metodik mustahkamlik** va **pedagogik moslashuvchanlik** muhim ahamiyat kasb etadi. Har bir matn tili, uslubi, konteksti va madaniy zaminiga qarab ishlov berilishi, topshiriqlar esa o'quvchining til darajasi va yoshiga mos ravishda tuzilishi kerak.

Ta'lim jarayonida shunday darsliklardan foydalanish o'quvchilarda:

- estetik va madaniy tafakkurni rivojlantiradi;
- tildagi ko'pma'nolilik va uslubiy vositalarni tushunishga yordam beradi;
- tanqidiy tahlil qilish ko'nikmalarini shakllantiradi;
- o'z fikrini asosli, dalillarga tayanib ifoda etish malakasini kuchaytiradi.

Yakuniy xulosa sifatida aytish mumkinki, interaktiv darsliklarni faqat texnologik jihatdan zamonaviy qilish yetarli emas – ularning **mazmuni chuqur filologik asoslangan, didaktik jihatdan puxta ishlab chiqilgan va amaliy foydalanuvchiga qulay bo'lishi** zarur. Shundagina bunday darsliklar haqiqiy pedagogik vosita sifatida xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

- Amonov, A. (2020). *Raqamli pedagogika: Interaktiv darsliklar yaratish asoslari*. Toshkent: Fan.
- Halliday, M. A. K. (1978). *Language as Social Semiotic*. London: Edward Arnold.
- McRae, J. (1994). *Literature with a Small 'l'*. Macmillan.
- Qodirova, M. (2022). Filologik yondashuvda multimodal matnlar tahlili. *Filologiya va til ta'limi*, 2(4), 55–61.
- Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2001). *Approaches and Methods in Language Teaching*. Cambridge University Press.